

Keski-Suomen pelastuslaitos
Salontaipaleentie 6
40500 Jyväskylä

LAUSUNTO

31.7.2020

kirjaamo@intermin.fi

Viite: Lausuntopyyntö pelastuslaitoksille, SM2018825, 00.01.05.00, 10.06.2020, SMDno-2019-1791

Sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisen kansallinen toimintaohjelma

Keski-Suomen pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua *Sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisen kansallisesta toimintaohjelmasta*. Sisäministeriö perusti sopimuspalokuntatoiminnan kansallisen yhteistoimintaryhmän 2019 syksyllä, joka on laatinut esityksen sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisen toimintaohjelmaksi. Toimintaohjelman tavoitteena on, että sopimuspalokunnat ovat elinvoimaisia vielä kymmenien vuosien päästäkin ja toimintaohjelmalla vastataan hallitusohjelman ja kansallisten strategioiden tavoitteisiin.

Katsomme, että esitetystä toimintaohjelmasta on tarkoituksenmukaisella tavalla huomioitu sopimuspalokuntatoiminnan jo aiemmin tunnistettuja kehittämistarpeita sekä määritelty keskeiset sopimuspalokuntatoimintaa koskevat käsitteet. Toimintaohjelma jää sisällöltään kuitenkin hyvin yleiselle ja lähinnä jo tunnistettua tahtotilaa kuvaavalle tasolle ja sisältöä tulisikin edelleen tarkentaa, jotta kansallisesti yhteiset *kehittämistoimet* ja kansallisesti yhteisten *toimenpiteiden toteutus sekä eri toimijoiden vastuut* sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisessä toimintaohjelman myötä selkeytyisivät. Toimintaohjelmassa olisi tärkeää tunnistaa kunkin toimijan lain määrittelemät perustehtävät ja se, millä tavoin kukin toimija voi perustehtävää toteuttaessaan osaltaan edistää toimintaohjelman tavoitteita.

Pelastuslaitokset ovat vastuussa alueensa pelastustoimen kehittämisestä ja sopimuspalokunnat ovat luonnollinen osa alueellista pelastustoimen kokonaisuutta. Kehittämistä määrittää käytännössä vahvasti kunkin alueen pelastustoimen palvelutasopäätös sekä alueelliset ja paikalliset palokuntasopimukset. Sopimuspalokuntien kehittämistarpeiden tulee nousta alueelliselta tasolta ja kansallisen toimintaohjelman tulee nykyistä selkeämmin sisältää määritellyt eri toimijoiden vastuille, tietovirroille sekä kansallisille menettelyille, joiden avulla voidaan varmistaa, että kansallinen kehittäminen vastaa alueellisia ja paikallisia sopimuspalokuntien tarpeita. Toimintaohjelmaan tulee kuvata, miten sopimuspalokuntatoiminnan lainsäädännölliset kehittämistarpeet tunnistetaan ja huomioidaan, kun pelastustoimen kansallisen kehittämistä toteutetaan tai erilaisia lainsäädännön hankkeita käynnistetään.

Toimintaohjelmaluonnoksessa toiminnalliset tavoitteet on ryhmitelty neljään pääluokkaan: sopimuspalokuntien toimintaedellytysten turvaaminen, työnantajavelvoitteiden selkiyttäminen, sopimushenkilöstön toimintaedellytysten kehittäminen sekä tilannekuva ja seuranta. Lisäksi luonnoksessa todetaan, että yhteistoimintaryhmä pyrkii vaikuttamaan moniin kansallisiin lainsäädännön ja strategioiden valmisteluihin.

Tarkennuksena toimintaohjelmaan Keski-Suomen pelastuslaitos esittää, että sopimuspalokuntatoiminnan kehittäminen ja toimintaohjelman tavoitteet integroitaisiin vakioiduksi osaksi kaikkea pelastustoimen kehittämistä sekä hanketyötä. Tällä muutoksella varmistetaan sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisen jatkuvuus sekä poistettaisiin tässä toimintaohjelmassa olevat päällekkäisyydet jo käynnissä oleviin pelastustoimen kehittämishankkeisiin. Esimerkkinä tästä päällekkäisyydestä on toimintaohjelmaan kirjattu sopimushenkilöstön toimintaedellytysten kehittäminen ja osaamistarpeiden kartoitus sekä osaamisvaatimusten määrittely, joka jo sisältyy käynnissä olevaan Pelastusopiston koordinoimaan *Osaamisen kehittämisen hankkeeseen*. Myös onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittäminen sisältyy jo *Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmaan (SM 2019:34)*, eikä sopimuspalokuntatoimintaa tulisi irrottaa erilleen näistä edellä mainituista kehittämisen kokonaisuuksista vaan sopimuspalokunnat tulisi toimintaohjelmassa ymmärtää tasavertaisena osana pelastustoimen kokonaisuutta, pelastuslaitosten tuottamia palveluita sekä suorituskykyä.

Keski-Suomen pelastuslaitos katsoo, että esitetyn toimintaohjelman avulla on mahdollista muodostaa eri toimijoiden välinen yhteinen näkemys kansallisesti yhteisistä sopimuspalokuntatoiminnan kehittämistarpeista ja sen vuoksi katsoo, että toimintaohjelma olisi esitetyillä toiminnallisilla tavoitteilla hyväksyttävissä mutta tavoitteiden toimeenpanoa tulee tarkentaa jo tässä vaiheessa.

Ville Mensala
pelastusjohtaja
Keski-Suomen pelastuslaitos